

แนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช**

Investment Guideline for SMEs Restaurant Business Experian in Yoawarat

นิศานาถ มั่งศิริ*

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

Nisanat Mangsiri*

Faculty of Management Science, Suan Dusit Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการได้มาของเงินลงทุน ศักยภาพในการบริหารเงินทุน และสร้างแนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช ด้วยวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารเขตสัมพันธวงศ์ จำนวน 50 คน โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive) ผลการวิจัยพบว่าธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราชส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจแบบเจ้าของคนเดียว ก่อตั้งกิจการโดยใช้เงินทุนส่วนตัวมาลงทุน มีเงินลงทุนเริ่มแรกไม่เกิน 1 ล้านบาท ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารร้อยละ 28 มีการกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนและปรับปรุงกิจการ ส่วนใหญ่มีวงเงินสินเชื่อต่ำกว่า 1 ล้านบาท ปัญหาและอุปสรรคการขยายธุรกิจของผู้ประกอบการคือขาดความรู้ด้านการเขียนแผนธุรกิจ ขาดหลักประกัน และพนักงานมีอัตราการเข้าออกสูง ศักยภาพการบริหารเงินทุนของผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารในย่านเยาวราช พบว่ามีเงินทุนหมุนเวียนจำกัด และประกอบกับ มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวน้อยลง ลูกค้าน้อยของร้านอาหารจะเป็นลูกค้าประจำ หรือนักท่องเที่ยวที่พำนักอยู่นาน ไม่ได้เดินทางมากับทัวร์ ดังนั้น ร้านอาหารส่วนใหญ่จึงยังไม่คิดจะขยายกิจการ แต่พยายามรักษาสภาพคล่องทางการเงินไว้

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

e-mail: nisanat_man@yahoo.com

**งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

แนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช ภายใต้กรอบนโยบายการวิเคราะห์สินเชื่อ 6C's + ATS ประกอบด้วย 1) การเตรียมตัวของ ผู้ขอสินเชื่อ/คุณลักษณะ (C1= Characteristic) 2) เงื่อนไขการพิจารณาสินเชื่อ (C2 = Condition) 3) หลักประกัน (C3 = Collateral) 4) เงินทุน (C4 = Capital) 5) ความเสี่ยงและความสามารถในการชำระหนี้ (C5=Capacity) 6) ประเทศที่ติดต่อด้วย (C6 = Country) 7) ขั้นตอนการอนุมัติ (A = Approve) 8) แนวโน้มการอนุมัติ (T = Trend) และ 9) ข้อเสนอแนะ (S = Suggestion)

คำสำคัญ : การส่งเสริมการลงทุน ร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช

Abstract

The objectives of this research were to study capital source and capital management in order to design business expansion guidelines for small and medium sized restaurant businesses in Bangkok's Chinatown. The study employed a mixed method. The quantitative data were collected from 50 restaurant operators in Samphanthawong district by using a questionnaire. The data were analyzed by using descriptive statistics (percentage, arithmetic mean, and standard deviation). The qualitative data were collected by using interviews and analyzed by content analysis.

The findings revealed that most small and medium sized restaurants in Chinatown were each run by a single operator. The initial capital came from personal funds and was less than 1 million baht. Some operators (28%) borrowed the money from banks to use as cash flow and to improve the business operations. Each loan was less than 1 million baht. The problems regarding business expansion were lack of knowledge in business planning, lack of collateral, and high employee turnover. Regarding capital management, the operators had limited cash flow. Because their revenue came mainly from regular customers, not from tourists that also decreased in number, they did not have a plan to expand the business, but they tried to maintain financial liquidity. The guidelines suggested for business expansion in this study are composed of characteristic, condition, collateral, capital, capacity, country, approval, trend, and suggestion.

Keywords : investment guideline, SMEs restaurant business, Bangkok Chinatown

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศและแหล่งที่มาของการจ้างงานที่สำคัญในประเทศต่างๆ ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกเกือบ 700 ล้านคน ขณะที่ในส่วนภูมิภาคอาเซียนนั้นมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนโดยเฉลี่ย 44 ล้านคนต่อปี *Restaurant Business Management (2011)* และตามที่รัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 4.2.3.3 คือพัฒนามาตรฐานบริการด้านการท่องเที่ยวโดยจัดให้มีมาตรฐานธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว *National Economic and Social Development Plan issue edition 10 (2007 – 2011)*

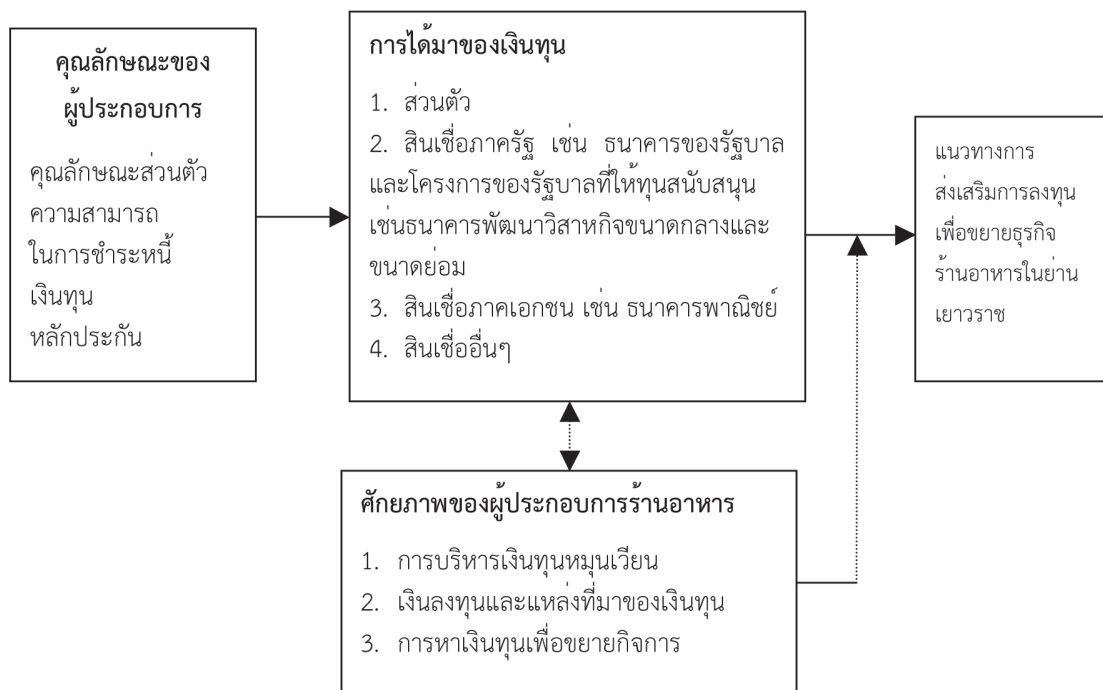
จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว ธุรกิจร้านอาหาร เป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล จำเป็นต้องมีการพิจารณาถึงรูปแบบในการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสม โดยเฉพาะบริเวณที่มีการแข่งขันสูง ดังเช่น ธุรกิจร้านอาหารในย่านเยาวราช ซึ่งมีจำนวนร้านอาหารอยู่จำนวนมาก และเป็นร้านอาหารที่มีระดับตั้งแต่ภัตตาคารไปจนถึงอาหารริมบาทวิถี โดยเฉพาะริมบาทวิถีในยามค่ำคั่นบนถนนเยาวราชนั้น เป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับนานาชาติไปแล้ว Panwirod (2000) ในปัจจุบันธุรกิจร้านอาหารในย่านเยาวราชประสบปัญหาการจราจรที่ติดขัด และปัญหาเรื่องที่ยอดรถ ทำให้ลูกค้าไม่สะดวกในการเดินทาง นอกจากนี้ยังมีคู่แข่งที่เป็นภัตตาคารจีนและร้านอาหารต่างๆ เกิดขึ้นมากมายทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ซึ่งสะดวกต่อการเดินทางมากกว่า โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ ร้านอาหารจีนได้มีการปรับเปลี่ยนสถานที่ในการดำเนินการ เช่น การเช่าพื้นที่ในห้างสรรพสินค้า หรือโรงแรม ซึ่งการเดินทางสะดวกมากกว่า ด้วยเหตุนี้การดำเนินงานของธุรกิจร้านอาหารจีนในย่านเยาวราช จึงจำเป็นต้องยิ่งในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาและอยู่รอด อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนของธุรกิจ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานจำเป็นต้องอาศัยเงินทุนซึ่งมาจากแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะจากแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนการเงินที่ต่ำ และธุรกิจต้องบริหารเงินทุนที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุนให้มากที่สุด

จากสถานการณ์ข้างต้น จึงทำการวิจัยเพื่อสร้างแนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช ทำให้ผู้ประกอบการใหม่ที่สนใจลงทุนและผู้ประกอบการเดิมที่ต้องการจะขยายกิจการทราบถึงแนวทางในการจัดหาเงินมาลงทุนในธุรกิจร้านอาหาร อีกทั้งเป็นข้อเสนอแนะให้กับสถาบันการเงินทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อ ให้กับนักลงทุนและผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารให้มีโอกาสเติบโต เกิดการขยายตัว และมีอัตราส่วนการลงทุนในธุรกิจนี้เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการได้มาของเงินลงทุนในธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช
2. เพื่อศึกษาศักยภาพในการบริหารเงินทุนในการดำเนินธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช
3. เพื่อสร้างแนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการร้านอาหารในย่านเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ จำนวน 63 ร้าน คิดเป็นผู้ประกอบการทั้งหมด 63 คน (1 ร้าน : 1 คน) (ข้อมูลจากเขตสัมพันธวงศ์ วันที่ 6 สิงหาคม 2553, และกระทรวงพาณิชย์ วันที่ 21 ม.ค.54) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการร้านอาหารในย่านเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลมาได้จำนวน 50 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 79.37 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ **กลุ่มที่ 1** ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร ในย่านเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ **กลุ่มที่ 2** ผู้เชี่ยวชาญในการอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินทั้งภาครัฐและเอกชน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 11 คน คือ สถาบันการเงินภาครัฐ 4 คน ได้แก่ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย รองผู้อำนวยการผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายสินเชื่อ 3 ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ผู้จัดการส่วนวินิจัยสถานประกอบการ 2 ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย และผู้ช่วยผู้จัดการธนาคารออมสิน สาขาเจริญราษฎร์

ส่วนของสถาบันการเงินภาคเอกชน 7 คนประกอบด้วย ผู้อำนวยการฝ่ายลูกค้าผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดย่อม ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ผู้จัดการงานพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกค้าผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดย่อมอาวุโส ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารความสัมพันธ์ลูกค้าผู้ประกอบการ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ผู้จัดการบริหารประชาสัมพันธ์ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ผู้จัดการเขตธุรกิจสาขา (บริการและลูกค้าสัมพันธ์) สำนักงานเขตธุรกิจ 4 ธนาคารทหารไทย ผู้จัดการเขตพัฒนาธุรกิจ สยามเสือป่าเยาวราช ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) และรองผู้จัดการธุรกิจและการตลาด ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาพรานนก

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีการตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมและความเหมาะสมของเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่คุ้นเคยกับเรื่องนี้ ดังนี้ (1) เป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องการตรวจสอบแบบสอบถาม ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา นักวิชาการด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน (2) เป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนทางด้านธุรกิจร้านอาหาร อย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน และ (3) เป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในด้านภาษา จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่ม

ตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อแสดงความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยวิเคราะห์ค่าความเที่ยง ด้วยวิธีประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach พบว่า มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.81 ซึ่งสามารถนำเครื่องมือไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างได้

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีแบบผสม (Mixed Research) ระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม เพื่อได้ข้อมูลการได้มาของเงินลงทุน และความต้องการในการขยายกิจการ และในวิธีศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลศักยภาพการบริหารเงินทุน ของผู้ประกอบการและแนวทางการปล่อยสินเชื่อของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขออนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินทั้งภาครัฐเอกชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ส่วนการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive) เป็นการบรรยายตามประเด็นคำถามการวิจัย ตามสภาพและปรากฏการณ์ที่มีอยู่

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์วิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามการได้มาของเงินทุนและความต้องการขยายกิจการร้านอาหารกับกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร มีผลการวิจัยดังนี้

1. ร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช ส่วนใหญ่ จะดำเนินธุรกิจร้านอาหารแบบเจ้าของคนเดียว และเป็นผู้ก่อตั้งกิจการร้านอาหาร เมื่อพิจารณาทางด้านระยะเวลาดำเนินการ พบว่า ประมาณครึ่งหนึ่ง ดำเนินธุรกิจร้านอาหารเป็นระยะเวลาระหว่าง 10-20 ปี โดยใช้เงินทุนส่วนตัวในการลงทุนเริ่มแรกไม่เกิน 1 ล้านบาท ในแต่ละเดือนต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนโดยเฉลี่ยไม่เกิน 100,000 บาท และมีสินทรัพย์ที่เป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ของกิจการ (ไม่รวมที่ดิน/สินทรัพย์ที่เช่าหรือเช่า) ไม่เกิน 1 ล้านบาท ส่วนร้านอาหารร้อยละ 20 จะใช้เงินลงทุนเริ่มแรกในธุรกิจมากกว่า 1-5 ล้านบาทโดยกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ ใช้เงินทุนหมุนเวียนโดยเฉลี่ย 100,001-500,000 บาทต่อเดือน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับร้านอาหาร	จำนวน (n = 50)	ร้อยละ
1. รูปแบบการดำเนินธุรกิจร้านอาหาร SMEs		
เจ้าของคนเดียว	39	78.00
บริษัทจำกัด	11	22.00
2. ผู้ก่อตั้งกิจการร้านอาหาร SMEs		
ตนเอง	41	82.00
บรรพบุรุษ	9	18.00
3. ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจจนถึงปัจจุบัน		
ไม่เกิน 10 ปี	11	22.00
10 – 20 ปี	26	52.00
21 – 30 ปี	10	20.00
มากกว่า 30 ปีขึ้นไป	3	6.00
4. เงินทุนหมุนเวียนโดยเฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 100,000 บาท	33	66.00
100,001- 500,000 บาท	16	32.00
500,001 บาทขึ้นไป	1	2.00
รวม	50	100.00

2. ร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราชร้อยละ 28 กู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ โดยร้อยละ 71 ของร้านอาหารที่กู้เงิน มีเหตุผลในการเลือกแหล่งเงินทุนในการขอสินเชื่อด้วยการพิจารณาชื่อเสียงของสถาบันการเงิน รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 29 คือความสะดวกในการใช้บริการ ร้อยละ 71 ขอสินเชื่อ เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 29 เพื่อปรับปรุงกิจการ ซึ่งจะพบว่า ร้านอาหารขาดสภาพคล่องในช่วงเริ่มต้นผ่อนชำระ เนื่องจากต้องปิดกิจการในช่วงปรับปรุง ธนาคารจึงออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อความเหมาะสมโดยให้วงเงินกู้ระยะยาว 5 ปี และให้ระยะเวลาปลอดหนี้ 3 เดือน ทั้งนี้ยังสามารถนำเงินที่ผ่อนชำระไปแล้ว เพิ่มวงเงินพิเศษเพื่อใช้หมุนเวียนได้ กรณีมีความจำเป็นต้องหมุนเวียน โดยลักษณะของวงเงินร้อยละ 86 กู้แบบเบิกเกินบัญชี O/D (Overdraft Loan) และจำนวนวงเงินที่ได้รับพิจารณาอนุมัติสินเชื่อส่วนใหญ่ ต่ำกว่า 1 ล้านบาท รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 29 คือ 1-10 ล้านบาท ร้อยละ 86 มีระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ น้อยกว่า 10 ปี รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 14 คือ 10-15 ปี หลักฐานในการค้ำประกันเงินกู้

ส่วนใหญ่ ใช้พันธมิตร รองลงมาคือ อาคาร/โรงเรียน วิธีการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการเงิน ส่วนใหญ่ รับทราบเพราะใช้บริการด้านอื่นๆ ของธนาคารอยู่แล้ว รองลงมาคือได้รับการชักชวนจากพนักงานของธนาคารหรือลูกค้ารายอื่น

3. รายรับและรายจ่ายของร้านอาหาร ร้อยละ 42 มีรายรับ 10,001-20,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 36 มีรายรับไม่เกิน 10,000 บาท ส่วนรายจ่าย ได้แก่ วัตถุดิบ และค่าจ้างคนงาน ร้อยละ 62 ใช้รายจ่ายไม่เกิน 10,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 32 มีรายจ่าย 10,001-20,000 บาท ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการบริหารเงินทุน

ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการบริหารเงินทุน	จำนวน (n = 50)	ร้อยละ
1. รายรับเฉลี่ยต่อวัน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	18	36
10,001-20,000 บาท	21	42
20,001-30,000 บาท	10	20
มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	1	2
2. รายจ่ายเฉลี่ยต่อวัน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	31	62
10,001-20,000 บาท	16	32
20,001 ขึ้นไป	3	6
รวม	50	100

4. ปัญหาและอุปสรรคการขยายธุรกิจของผู้ประกอบการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดย 3 อันดับแรก คือขาดความรู้ด้านการเขียนแผนธุรกิจ รองลงมาใกล้เคียงกันคือ ขาดหลักประกัน และบุคลากรมีอัตราการเข้าออกสูงตามลำดับ

5. ศักยภาพการบริหารเงินทุนของธุรกิจร้านอาหารในย่านเยาวราช พบว่า ร้านอาหารส่วนใหญ่ ต้องใช้เงินลงทุน หรือเงินทุนหมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 1 – 2 ล้านบาท ซึ่งจะมีความเสี่ยงค่อนข้างสูง เนื่องจากมีเงินทุนหมุนเวียนจำกัด และประกอบกับในปัจจุบันย่านเยาวราช มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวน้อยลง ลูกค้าส่วนใหญ่ของร้านอาหารจะเป็นลูกค้าประจำ หรือนักท่องเที่ยวที่พำนักอยู่นาน ไม่ได้เดินทางมากับทัวร์ ดังนั้น ร้านอาหารส่วนใหญ่ยังไม่คิดจะขยายกิจการ แต่พยายามรักษาสภาพคล่องทางการเงินไว้

ในส่วนของการศึกษาเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสินเชื่อของสถาบันการเงินทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถสรุปแนวทางการอนุมัติสินเชื่อของธุรกิจ SMEs ได้ดังนี้

1. ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารควรต้องมีทะเบียนการค้า ถ้าไม่มีจะใช้รายงานทางการเงิน (Statement) ย้อนหลัง 2 ปี เอกสารอื่นใช้เหมือนการกู้ทั่วไป แต่เนื่องจากเป็นธุรกิจประเภทร้านอาหาร ส่วนใหญ่ความต้องการเงินทุนหมุนเวียนน้อย เพราะเป็นธุรกิจที่รับเงินสด

2. สถาบันการเงินจะพิจารณาความต้องการลูกค้าว่าธุรกิจเป็นธุรกิจเพิ่งเริ่มต้น, ขยายกิจการ, ปรับปรุงตกแต่ง, ได้ถอนจากสถาบันการเงินอื่น และหมุนเวียนในกิจการ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นความต้องการเพื่อลงทุนในธุรกิจมากกว่าหมุนเวียน เพราะธุรกิจส่วนใหญ่ใช้เงินสดในการดำเนินกิจการโดยอาจมีธุรกิจร้านอาหารขนาดใหญ่บางร้านที่อาจมีความต้องการวงเงินหมุนเวียน โดยสัดส่วนปัจจุบันมีความต้องการ Loan 75% และ OD ประมาณ 25%

3. พิจารณาข้อจำกัดลูกค้า ส่วนใหญ่มีการนำวงเงินเพื่อใช้ขยายสาขาหรือปรับปรุงร้าน ซึ่งอาจทำให้ขาดสภาพคล่องในช่วงเริ่มต้นผ่อนชำระ เนื่องจากร้านจำเป็นต้องปิดกิจการในช่วงปรับปรุง จึงไม่มีรายได้ในการสนับสนุน

4. นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช ภายใต้กรอบนโยบายการวิเคราะห์สินเชื่อ 6C's + ATS ประกอบด้วย 1) การเตรียมตัวของผู้ขอสินเชื่อ/คุณลักษณะ (C1= Characteristic) มี 6 ข้อดังนี้ 1.1 มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน 1.2 มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ 1.3 มีการจัดบันทึกรายรับ รายจ่าย 1.4 มีสถานที่ประกอบกิจการที่ชัดเจน 1.5 มีการจัดการที่ดี และ 1.6 มีวินัยในการบริหารเงินทุนหมุนเวียน 2) เงื่อนไขการพิจารณาสินเชื่อ (C2 = Condition) มี 5 ข้อดังนี้ 2.1 ดำเนินการอย่างน้อย 1 ปี หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ปี 2.2 มีประวัติการเงินดีโดยไม่เคยเป็น NPL หรือไม่เคยทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้หรือไม่มีประวัติค้างชำระเกิน 30 วัน ย้อนหลัง 1 ปี 2.3 ผู้กู้มีอายุระหว่าง 20 – 65 ปี 2.4 มีรายได้ที่สามารถพิสูจน์ได้ และ 2.5 รายได้เพียงพอต่อการผ่อนชำระ 3) หลักประกัน (C3 = Collateral) มี 7 ข้อดังนี้ 3.1 ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง 3.2 เครื่องจักรอุปกรณ์ 3.3 ยานพาหนะ 3.4 หนังสือค้ำประกันของบสย. 3.5 พันธบัตรรัฐบาล/หุ้นกู้ 3.6 สมุดเงินฝาก ตัวสัญญาใช้เงิน และตัวแลกเงิน และ 3.7 มีหลักทรัพย์ค้ำประกันอย่างน้อย 50% ของวงเงินกู้ 4) เงินทุน (C4 = Capital) มีส่วนร่วมทุนไม่ต่ำกว่า 20% ของเงินลงทุนทั้งหมด 5) ความเสี่ยงและความสามารถในการชำระหนี้ (C5=Capacity) มี 3 ข้อดังนี้ 5.1 ความเสี่ยงด้านการดำเนินธุรกิจ 5.2 ความเสี่ยงด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ และ 5.3 ความเสี่ยงด้านการชำระหนี้ 6) ประเทศที่ติดต่อด้วย (C6 = Country) ธุรกิจร้านอาหารมีโอกาสขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศตามนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลก (Kitchen of the World) 7) ขั้นตอนการอนุมัติ (A = Approve) มี 5 ข้อดังนี้ 7.1 เตรียมเอกสารเพื่อพิจารณาสินเชื่อ เช่น เอกสารการค้า, Statement, รูปถ่ายกิจการ เป็นต้น 7.2 ยื่นใบสมัครและแบบประเมินราคาหลักประกัน พร้อมเอกสารประกอบการสมัคร 7.3 รอผลการ

อนุมัติ 7.4 ลูกค้าน่าสนใจเพื่อตั้งวงเงิน และ 7.5 ผ่อนชำระตามกระบวนการปกติ 8) แนวโน้มการอนุมัติ (T = Trend) สถาบันการเงินจะแข่งขันกันปล่อยสินเชื่อในส่วนนี้เพิ่มขึ้น ตามนโยบายของรัฐบาล โดยมีการนำเสนอบริการในรูปแบบครบวงจร 9) ข้อเสนอแนะ (S = Suggestion) มี 4 ข้อดังนี้ 9.1 เน้นการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ ทางด้านการดำเนินธุรกิจ การประกอบวิชาชีพ และการวางแผนทางการเงิน 9.2 ร่วมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ กระตุ้นการบริโภคผ่านการท่องเที่ยว และนโยบายรัฐบาลต่างๆ 9.3 สร้างมาตรฐานคุณภาพร้านอาหาร พร้อมประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคทราบ และ 9.4. รัฐบาลควรจัดให้มีบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย) ตลอดไปเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดย่อม

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. การได้มาของเงินลงทุนในธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ธุรกิจร้านอาหารในย่านเยาวราช มีลักษณะการดำเนินกิจการสืบทอดมาจากรุ่นบิดา มารดา มีลักษณะเป็นธุรกิจครอบครัว การลงทุนเริ่มแรกเป็นการใช้เงินทุนส่วนตัวนำมาลงทุน โดยเริ่มต้นธุรกิจจากร้านขนาดเล็กก่อน เมื่อมีเงินทุนเพิ่มขึ้นจึงทำการปรับปรุงและขยายร้าน โดยไม่เคยทำการขอกู้ยืมจากสถาบันการเงิน และผู้ประกอบการบางส่วนขาดหลักประกันในการกู้เงินกับสถาบันการเงิน ซึ่งในส่วนของสถาบันการเงินกล่าวถึงการให้เงินกู้กับผู้ประกอบการร้านอาหารโดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็ก ควรมีการจดทะเบียนการค้า หรืออย่างน้อยควมมีรายงานทางการเงิน (Statement) เพื่อเป็นหลักฐานในการประกอบการกู้เงินจากสถาบันการเงิน หากผู้ประกอบการมีหลักทรัพย์ไม่เพียงพอในการขอกู้ ธนาคารพาณิชย์มีการลดความเสี่ยงและแก้ไขปัญหาในเรื่องหลักประกันเพื่อขอสินเชื่อคือ การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารทำการค้ำประกันสินเชื่อกับบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Archariyawat, (2002) ได้ทำการศึกษาในเชิงวิเคราะห์ความเสี่ยงเพื่อสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีวัตถุประสงค์จัดกลุ่มปัจจัยตามระดับความเสี่ยงและเพื่อประโยชน์ในการหาแนวทางการแก้ไขหรือลดความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ธนาคารใช้ในการตัดสินใจอนุมัติสินเชื่อมีค่อนข้างมาก เมื่อทำการวิเคราะห์แล้วจะพบว่า มีปัจจัยหลักๆ เพียง 3 ปัจจัยที่ธนาคารควรจะใช้ความสนใจในการพิจารณาสินเชื่อเป็นพิเศษ คือ กฎหมายและข้อบังคับ ความรุนแรงของการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค ปัจจัยเหล่านี้นอกจากคุณสมบัติเฉพาะตัวที่มีความเสี่ยงมาก คือ ธนาคารไม่สามารถควบคุมและคาดการณ์ได้ อีกทั้งลักษณะของปัจจัยมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยและมีความอ่อนไหวมากแล้วนั้น และที่สำคัญปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อยปัจจัยอื่น โดยสามารถส่งผลกระทบต่อปัจจัยตัวอื่นๆ อีกด้วย ดังนั้น การคัดเลือกปัจจัยที่จะนำมาเป็นปัจจัยหลักในการใช้ตัดสินใจอนุมัติสินเชื่อจึงเป็นสิ่งสำคัญ และจะนำไปสู่การบริหารสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพเสริมสร้างความมั่นคงให้กับธนาคารพาณิชย์

2. ศักยภาพในการบริหารเงินทุนในการดำเนินธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช จากผลการวิจัยพบว่าร้านอาหารจำนวน 59 แห่ง มีร้านที่จดทะเบียนการค้า 19 แห่ง ร้านอาหารที่ไม่ได้จดทะเบียนการค้า 50 แห่ง ร้านอาหารที่ไม่ได้จดทะเบียนการค้าเจ้าของกิจการหรือผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่มีแผนทางการเงิน การบริหารเงินทุนหมุนเวียนส่วนใหญ่เป็นการบริหารแบบครอบครัวหรือกงสี ไม่มีการแยกบัญชีร้านค้าออกจากบัญชีส่วนตัว เป็นการทำให้เก็บหรือสะสมไป ไม่กู้ยืมเงินจากธนาคาร และในอนาคตธุรกิจร้านอาหารส่วนใหญ่ยังไม่มีแนวโน้มในการขยายธุรกิจร้านอาหาร จะมีแต่เพียงร้านที่หมดสัญญาเช่าพื้นที่กับสำนักงานทรัพย์สิน ที่มีความต้องการขยายธุรกิจไปยังห้างสรรพสินค้า หรือต้องการเช่าหรือเช่าพื้นที่ต่อ โดยต้องการได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการทำความร่วมมือกับสถาบันการเงิน ให้สามารถทำการผ่อนชำระเป็นรายเดือนได้ และยังขาดการบริหารเงินทุน เนื่องจากเป็นธุรกิจที่รับเงินสด จึงยังไม่มีการจัดสรรเงินระหว่างเงินทุนหมุนเวียนกับเงินสด เนื่องจากเป็นธุรกิจส่วนใหญ่ที่เปิดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ส่วนร้านอาหารที่มีการจดทะเบียนการค้า 19 แห่งนั้นเมื่อวิเคราะห์จากอัตราส่วนแสดงความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้นในส่วนของอัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) แล้วพบว่าผลการดำเนินงานของกิจการร้านอาหาร ปี 2552 และปี 2553 กิจการนำเงินไปลงทุนสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินหมุนเวียน กิจการที่มีสภาพคล่องในการดำเนินงานในอัตราที่เพิ่มขึ้นมีเพียง 8 แห่ง และอัตราส่วนแสดงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นในอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio) พบว่ากิจการที่มีสภาพคล่องในการดำเนินงานในอัตราที่เพิ่มขึ้นมีเพียง 6 แห่ง ส่วนของสถาบันการเงินให้ข้อเสนอแนะว่าธุรกิจร้านอาหารที่ต้องการขยายกิจการควรเตรียมความพร้อมในด้านการการลงบันทึกบัญชีรับจ่าย มีการหมุนเวียนบัญชีที่ดี มีวินัยทางการเงินและควรมีความรู้ด้านแผนธุรกิจ

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Phonsawai (2001) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารเงินทุนหมุนเวียนของธุรกิจ SMEs : กรณีศึกษา ธุรกิจ SMEs เขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าภาวะการแข่งขันทางการตลาดมีผลกระทบต่อการบริหารเงินทุนหมุนเวียนมากที่สุด และการบริหารเงินสดมีผลกระทบต่อบริหารสินค้ามากที่สุด ดังนั้น ต้องมีการจัดงบประมาณเงินสดรายเดือน จัดระดับของเงินทุนหมุนเวียนให้เหมาะสม นำกำไรมาสร้างให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดการเบิกเงินเกินบัญชีธนาคาร

3. แนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช จากผลการวิจัยพบว่ากำหนดแนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจร้านอาหารในย่านเยาวราชตามกรอบนโยบายการวิเคราะห์สินเชื่อ 6C's + ATS โดยการนำหลักการพิจารณาสินเชื่อของ Putawiboon, (2000). และ Pitayawiwit, (2010). มาทำการสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจร้านอาหาร SMEs เป็นไปตามหลักการพิจารณาการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินตามนโยบาย 6C (C's policy) ประกอบไปด้วย การเตรียมตัวของผู้ออกสินเชื่อ/คุณลักษณะ (C1= Characteristic) เงื่อนไขการพิจารณาสินเชื่อ (C2 = Condition) หลักประกัน (C3 = Collateral) เงินทุน (C4 = Capital) ความเสี่ยงและความสามารถในการชำระหนี้ (C5=Capacity) ประเทศที่ติดต่อด้วย (C6 = Country) นอกจากหลักการตามนโยบาย

6C's แล้วผู้วิจัยยังค้นพบแนวทางการส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการร้านอาหาร SMEs ต้องมีการพิจารณาเพิ่มเติมคือ พิจารณาถึงขั้นตอนการอนุมัติ (A = Approve) พิจารณาแนวโน้มการอนุมัติ (T = Trend) และเป็นข้อเสนอแนะ ให้กับสถาบันการเงินภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการลงทุนให้ผู้ประกอบการร้านอาหาร SMEs (S = Suggestion) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Srithonspim, (2009). ได้ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ารูปแบบการพัฒนาศักยภาพมี 9 ประเด็นคือ 1. การรับรู้ข่าวสารด้านการบริหารธุรกิจ 2. การรับรู้ข่าวสารด้านเศรษฐกิจ 3. การรับรู้ข่าวสารด้านนโยบายภาครัฐ 4. การรับรู้ข่าวสารด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ 5. การรับรู้ข่าวสารด้านการแข่งขันในธุรกิจ 6. การเข้าร่วมการแสดงสินค้า 7. การเข้าร่วมฝึกอบรมกับสถานประกอบการ 8. การพัฒนาฝึกอบรมกับสถาบันการเงิน และ 9. การฝึกอบรมในหลักสูตรระยะสั้น ดังนั้นผู้ประกอบการจะต้องรับรู้ถึงข่าวสารและแนวโน้มการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน เพื่อการเตรียมตัวในการลงทุน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผลการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช สามารถนำไปใช้กับผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร SMEs ที่ต้องการจะลงทุนประกอบด้วยผู้ประกอบการที่จัดตั้งใหม่ หรือผู้ประกอบการที่ต้องการที่จะขยายหรือปรับปรุงร้าน ผู้ประกอบการร้านอาหารสามารถนำแนวทางไปใช้ในการเตรียมตัวในการขอสินเชื่อกับสถาบันการเงิน ควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งในเรื่องคุณสมบัติในการขอสินเชื่อของตนเอง ขั้นตอนการอนุมัติสินเชื่อ การเตรียมตัวในเรื่องหลักประกัน แนวโน้มและนโยบายการให้สินเชื่อ รวมทั้งสามารถลดความเสี่ยงจากการขออนุมัติสินเชื่อกับสถาบันการเงินได้

1.2 สถาบันการเงินทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัย เป็นข้อมูลในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และเป็นแนวทางอนุมัติสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ไม่นิยมในการจดทะเบียนการค้า นอกจากนี้ยังเป็นส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารกู้ยืมเงินลงทุนเพื่อขยายธุรกิจ เพื่อส่งเสริมธุรกิจร้านอาหารในแหล่งการท่องเที่ยวย่านเยาวราช

1.3 หน่วยงานอื่นๆ นอกเหนือจากสถาบันการเงิน เช่น หน่วยงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมทั้งเขตสัมพันธวงศ์สามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการจัดปฏิทินประจำปี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในย่านเยาวราช รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวให้รู้จักร้านอาหารในย่านเยาวราชให้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และเขตสัมพันธวงศ์สามารถใช้ข้อมูลของผู้ประกอบการในการจัดงานตามเทศกาล การจัดพื้นที่ร้านอาหาร รวมทั้งการจัดโครงการฝึกอบรมผู้ประกอบการร่วมกับสถาบันการเงิน หรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวทางการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจร้านอาหาร SMEs ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารในกลุ่มที่ต้องการเงินลงทุนเพิ่มเติมหรือต้องการขยายหรือปรับปรุงกิจการ เพื่อให้สามารถทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นที่แท้จริง และเป็นข้อมูลนำเสนอสถาบันการเงินทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้ประกอบการร้านอาหารจะได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวก และหลากหลายเพิ่มมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงทุนธุรกิจร้านอาหารในย่านเยาวราช เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการลงทุนของธุรกิจร้านอาหาร อีกทั้งเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการลงทุน

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการขยายธุรกิจร้านอาหารในย่านเยาวราช เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ประกอบการร้านอาหารที่ต้องการขยายกิจการไปยังสถานที่อื่นๆ เช่น ห้างสรรพสินค้า หรือขยายในรูปแบบแฟรนไชส์

References

- Archariyawat, W. (2002). *Decision Making for SMEs Business Development Support*. (Master's thesis). Thammasat University, Bangkok. (in Thai)
- Arthur J. K., John, D. M., & J. William, P. (2011). *Foundations of Finance*, Pearson Education, Inc.
- Basil, P. M. (1995). *Cashflow, Credit and Collection*. England : Provus Publishing Company.
- Chinprisan, T. (2001). *Business Financial*. Bangkok : Teraflim and Saitax coporate. (in Thai)
- Eugene, F. B., & Joel, F. H. (2010). *Essentials of Financial Management*, Publishing Director Paul Tan, Cengage Learning Asia Pte Ltd. Singapore
- Marcia, M. C., Troy, A. A. jr., & John, N. (2012). *Finance Applications and Theory*. United States of America : The McGraw-Hill.
- Ministry of Interior. (2007). *National Economic and Social Development Plan issue edition 10 (2007 – 2011)*. Retrieved December 7, 2011, from <http://www.moi.go.th/portal> (in Thai)
- Panwirote, P. (2002). *Attractive Small town Golden Dragon Location*. Bangkok : Pranprinting coporate. (in Thai)

- Patana, P. (2001). Factor affecting Capital working Management. Rajabhat Maha sarakham.
- The Stock Exchange of Thailand. (2012). *Personal Financial*. 2nd ed. Bangkok: n.p. (in Thai)
- Pitayawiwit, C. (2010). Credit Management Financial Institution. Bangkok. (in Thai)
- Kabcome, N. (2008). *Restaurant Business Management*. Retrieved December 7, 2011, from <http://www.nanosoft.co.th/maktip35.htm>
- Robert, H. C. (2009). *Consumer and Commercial Credit Management*. Homewood: Irwin.
- Srithonspim, W. (2009). *The patterns to develop the abilities of SME entrepreneurs in Bangkok*. (Research Report). Saint John's University, Bangkok. (in Thai)
- William, G. D., & Jay O. W. (2010). *Finance and Accounting for nonfinancial Managers*. Philadelphia: Basic Books.

ผู้เขียน

ดร. นิสานาถ มั่งศิริ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail : nisanat_man@yahoo.com